

Vetőmag

XXVIII. évfolyam, 2021. 1. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács folyóirata

A TARTALOMBÓL

Mérföldkö-beruházásra készül a Marton Genetics	2
Négy évtized a kukoricaneemesítés szolgálatában	4
Egykoron „zászlóshajót” építettek Bábolnán	6
A vizsgálatköteles nem zárlati károsítók (RNQP)	9
Az országos ökológiai kalászos posztregisztrációs fajtateszt-hálózat indulása	10

Mérföldkő-beruházásra készül a Marton Genetics

A magyar vetőmagágazat történetének egyik legnagyobb beruházására készül a Marton Genetics. A csaknem 23 milliárdos, zöldmezős fejlesztés komoly előrelépést hoz a márka égisze alá tartozó martonvásári nemesítésű kukorica portfólióért felelős Bázismag Kft. és a kalászosok területén érdekelt Elitmag Kft. életében. A cégcsoport ügyvezető igazgatójával, Sándorfy Andrással beszélgettünk.

• Ön 2020-ban került a Marton Genetics élére. Milyen célokat tűzött ki maga és csapata elé?

– A ma már piacvezető martonvásári genetika további térhódítását tűztük ki célul a hozzávaló szakmai csapatok átszervezésével együtt. Azt gondolom, hogy ez egy olyan kihívás, amely minden elhivatott, sikerorientált és munkáját szerető menedzser bakancslistáján szerepel. A Marton Genetics vállalatcsoport kiemelt küldetése, hogy az Agrárgazdasági Kutatóintézet nemesítési eredményeit a megfelelő piacokra juttassa úgy, hogy a több mint 70 éves tudásbázist megillető, kiváló minőségű vetőmagokat garantálja a piacnak. Tevékenységünk nemcsak piaci információkkal táplálja az intézetben folyó kutatásokat, hanem azok gazdasági hátteréhez is hozzájárul. A célunk az, hogy a magyar martonvásári brandet ne csak a magyar gazdák értékelhesék a multinacionális hátterű márkákkal szemben, hanem adjunk lehetőséget erre Európának vagy akár a Közéleletnek is.

• Multinacionális vállalatoknál dolgozott korábban. Mi az, amit az ott tapasztalt szemléletből a Marton Genetics-nél kamatoztatni tud majd?

– Elsősorban az innovatív szemléletet, amely a magyar vetőmagokat tekintve stratégiai jelentőségű, létkérdés a jövőnk és a fenntarthatóság szempontjából is. A kommunikáció, a nyitottság kiszélesítésén is dolgozunk, amely a piacok megnyitását és érdeklődésének fenntartását is szolgálja. Az egyéni integritás vagy a versenyszellem erősítése a munkavállalói csapatban szintén fontos feladat. Azt gondolom, hogy jól haladunk.

• Mi történt az elmúlt hónapokban?

– Fogós kérdés, ha röviden kell válaszolnom rá. A martonvásári nemesíté-

sű kukorica portfólióért felelős Bázismag Kft. és a kalászosok sikerre vitelére szakosodott Elitmag Kft. már 3 éve együtt dolgozott az őszi értékesítési szezonban. A kitűzött forgalomnövekedés elérése természetes volt. Új kereskedelempolitikát alapoztunk meg a kukorica előszezon (tavalyi) értékesítésének meghirdetésekor. Ezt hente monitorozzuk, örömmel mondhatom, hogy az időarányosan 15 százalékkal nagyobb eladott zsákszám igazolja a változtatásunk sikerét. Ke-

FOTO: MARTON GENETICS

Sándorfy András

reskedelmi képviselő kollégáim online Agrisales továbbképzésen, motivációs tréningen vesznek részt, kihasználjuk a pandémia által felhúzott korlátokat, támogatjuk az önfejlődést. Rendbetettük az adminisztrációkat, világos és átlátható felelősségi viszonyokat alakítottunk ki. A legeslegfontosabb maradt a végére: hatalmas kihívás a Magyar Vetőmag Vállalat létrehozásának megtervezése, az előkészületek beindítása. 2023-ban már itt Martonvásár határában akarjuk Önöknek bemutat-

ni Közép-Európa legmodernebb vetőmagüzemét, amely kizárólagos magyar tulajdonban működik majd.

• Mekkora jelentőséggel bír ön szerint az új vetőmagüzem a cég és a szektor történetében?

– Ilyen mértékű beruházás az elmúlt 60 évben nem történt a vetőmagágazatban. A zöldmezős beruházás keretében felépülő új üzemet magyar anyagi források teszik lehetővé. Ez nagyon fontos dolog, mert ha elkészül egy ilyen létesítmény, amely teljes egészében magyar tulajdonban van, azt jelenti, hogy a teljes értéklánc felügyelete magyar. De nem elhanyagolható tény az sem, hogy ez a beruházás várhatóan a következő 40 évben is működik majd, és a legjobb helyen, hiszen Martonvásár 70 éve a magyar vetőmagkutatás és nemesítés központja.

• Mekkora értékű beruházásról van szó?

– Az előzetes számítások alapján a beruházás bekerülési értéke 61-65 millió euró, azaz mintegy 21-23 milliárd forint. Fontos kiemelni, hogy az épülő üzem egy komplex egység lesz, amely magában foglalja a vetőmagfeldolgozást, a logisztikai bázist, egy jól felszerelt laboratóriumot, valamint a cég működtetéséhez szükséges irodaház felépítését is. A beruházás megtérülési ideje a jelenlegi számítások szerint 9-11 évre tehető.

• Mi lesz a fejlesztés eredménye?

– Az üzem megvalósulásával és működtetésével elérjük, hogy a vetőmagpiacon való helyzetünket, a martonvásári produktumok helyzetét stabilizáljuk. E fejlesztés eredményeként ugyanis a piaci jelenlétünket tudjuk tovább erősíteni. Következő lépéseink a cégcsoport piaci lehetőségeit fogják szélesíteni. Fontos az is, hogy az árbevétel-növekedés eredményét vissza szeretnénk fordítani a kutatómunká-

ba, a nemesítésbe, a genetikai fejlesztésekbe, ezzel is élénkítve versenyképességünket és a szerteágazó kutatási tevékenységeinket is. Nem utolsósorban új munkahelyeket is teremtünk.

• **Mekkora kapacitásra lesz képes az új üzem?**

– Az első termelési év során a tervek szerint az új martonvásári üzem kalászos vetőmagból mintegy 5000-5500 tonna fémező vetőmagot állít majd elő, kukoricából pedig az alapanyagon túl – az alapanyag ugyanis egy külön vonalat jelent, ami igen kényes, így az sokkal speciálisabb technológiát igényel – 400 ezer zsákos kapacitással számolunk. Utóbbi mintegy 8000 tonnányi mennyiséget jelent.

• **Hol talál magának piacot ez a mennyiség?**

– Piacra biztosan lesz, mivel már betettük oda a „lábunkat”, ahova a jövőben is szállítani szeretnénk. Azért hozzuk létre a most építendő üzemet, hogy a növekvő piaci igényeket a jövőben is ki tudjuk szolgálni. A fejlesztés tulajdonképpen a kapacitásbővítést szolgálja, valamint a termék minőségének növelését, egységesítését. Azaz a termelésünket tesszük a mostani beruházással hatékonyabbá. A cégcsoport piacként Közép- és Kelet-Európában gondolkodik a Balti országoktól a Balkán-félszigetig. Pont az a mi nagy előnyünk, hogy a régióban folyó genetikafejlesztés és a hagyományos nemesítések okán ezt a teljes észak-dél irányú vertikumot le tudjuk fedni megfelelő minőségű vetőmaggal. Hiszen a klímaváltozás tolódik északra és délre is. Ezt a folyamatot kell a kutatóknak nemesítéseikkel adaptálniuk. Például, ha több szárazságtűrő fajtát hoznak létre Magyarországon a szakemberek, akkor ezek a dél-európai országokban és Magyarországon is egyre keresettebbek lesznek, a mostani magyar fajtákat pedig már tőlünk északra keresik a termelők.

• **Milyen jövőképe van a Marton Genetics-nek?**

– Egy világ, ahol a lehető legjobb minőségű vetőmag mindenki számára elérhető, szolgálva a fenntartható mezőgazdaságot és az élelmezés biztonságát.

FOTÓ: MARTON GENETICS

A Marton Genetics vezetősége

A hazai nemesítésű kiváló genetikával bíró vetőmagok belföldi felhasználásának növelése és stabilizálása az egyik fő célunk. Versenyképes ágazata ez a nemzetgazdaságnak, hiszen importigénye úgyszólván nincs, a magyar kutatók szellemi tőkéjéből táplálkozik és újul meg, a gazdasági haszna főként itthon volt mérhető. A felépülő vetőmagüzem azonban a másik fő célunkat is szolgálja: a magyar vetőmag exportjának növelésére ad lehetőséget, hogy a globalizálódó vetőmagpiacon is versenyezzünk. Én úgy látom, hogy a rajtvonalhoz képest a martonvásári branddel alaphoz előnyvel indulunk.

• **Hogy látja Ön a magyar vetőmagok jelenét és jövőjét?**

– A hazai vetőmagszektor Magyarország egyik legprofesszionálisabb mezőgazdasági ágazata. Szakmai színvonalát és eredményeit nemzetközileg is számon tartják, kimagasló az exportteljesítménye, a magyar vetőmag iránti töretlen kereslet pedig ennek a gazdasági alátámasztását jelenti. Kutatók és szakemberek generációinak tudása, szorgalma és odafigyelése építette fel ezt az elismertséget. A szántóföldi növénytermesztési gazdálkodási gyakorlat változásával párhuzamosan világszerte dinamikusan nőtt a fémező vetőmag iránti kereslet az elmúlt évtizedekben. A magasabb hozam, a jobb beltartalom és a fokozottabb betegségellenálló-képesség egyaránt arra ösztö-

nözte a gazdákat, hogy a visszafogott mag (farm saved seed) helyett magas biológiai értéket képviselő, minősített vetőmagot használjanak. Martonvásáron a növénynemesítőink aktívan dolgoznak azon, hogy olyan fajtákat és hibrideket állítsanak elő, amely a világ számos pontján jól termelhetők, segíthetik a termelőket a még több élelmiszer előállításában.

• **Milyen kihívások várnak az ágazatra?**

– Az továbbra is tendencia, hogy erősödik a piac polarizációja, az egyes termelők és régiók közti különbség tovább nő. A magyar vetőmag-előállítás magas szinten, nagy határfokkal, innovatívan működik, ezt az előnyt meg kell őrizni a következő negyed vagy épp fél évszázadra is. Lehetőségünk és kötelességünk is, hogy tegyünk valamit: a meglévő erőforrásainkat (szellemi), adottságainkat (agronómiai) egyesíteni és fejleszteni tudjuk, mert innovációban is kiemelkedő a szerepünk. Ezért itt, Martonvásáron szükséges Kelet-Európa legmodernebb magyar vetőmagüzemét létrehozni. A Marton Genetics egyértelműen vallja egy olyan jövőkép megvalósulását, ami egy olyan világról szól, melyben a lehető legjobb minőségű és nyomon követhető vetőmag mindenki számára elérhető, így szolgálva a fenntartható mezőgazdaságot és az élelmezés biztonságát.

Szellő Gábor

Négy évtized a kukoricanevelés szolgálatában

Fleischmann Rudolf-díjat kapott a növénynevelésben elért eredményeiért dr. Pintér János. A martonvásári Agrártudományi Kutatóközpont tudományos főmunkatársa a kukoricanevelési osztályon végzett több mint négy évtizedes munkásságáért kapta az elismerést. A szakember nevét több mint 200, Magyarországon és külföldön államilag elismert kukorica-hibrid, szabadalmaztatott beltenyésztett vonal társnevelítőjeként jegyzik, több szolgálati szabadalomban is szerzőtárs. Aktívan vesz részt a Kukoricanevelési Osztály szemes- és silókukorica nevelési programjában. Emellett három évtizede működik közre az osztály tégigenerációs munkáiban, továbbá számos kutatási programot vezetett és vezet a mai napig. Tíz éven keresztül volt egyik irányítója egy 7 ország 20 kísérleti állomásán folyó ökológiai kísérletnek. Vezetője volt az Intézet Kukorica Vetőmag, majd a Nevelési Osztályának is. Egyetemi doktorátust 1980-ban, kandidátusi fokozatot pedig 1992-ben szerzett. 2010-ben a Pannon Egyetem címzetes egyetemi tanárává nevezték ki. Pintér Jánossal a koronavírus-helyzet miatt online beszélgettünk.

• Beszéljünk kicsit a kezdetekről. Hogyan került mezőgazdasági pályára?

– Debrecenben születtem, szülővárosomban végeztem általános és középiskolai tanulmányaimat, majd később az egyemet is. Érdekes, hogy nem volt különösebb agrárkötődése a családnak. Ez alól végül a bátyám és én lettünk kivételek. Középiskolás koromban nagyon sokat olvastam, igen megfogott Albert Schweitzer munkássága. Hatására először gyermekorvos szerettem volna lenni, amire viszont később kisebb esélyt láttam, így választottam végül az agrárpályát. 1977-ben végeztem a Debreceni Agrártudományi Egyetemen, növényvédelmi szakirányon. A diploma után a kutatás felé húzott a szívem, ezért pályáztam meg egy kínálózó állást az MTA martonvásári intézetében. Szerencsére megkaptam, így 1977-ben itt kezdtem el a munkát, ott, ahol jelenleg is dolgozom.

• Mi volt az első feladata?

– Az intézet akkori igazgatója, *Rajki Sándor* akadémikus úgy döntött, hogy az erdőháti kísérleti gazdaságban szerezzen tapasztalatokat a hibridkukorica vetőmag-előállítás és vetőmagfeldolgozás területén. Itt jegyezném meg, hogy Magyarországon a martonvásár-erdőháti volt az első, amerikai technológiával felszerelt – világszínvonalú, mintegy 10 ezer tonna éves kapacitással bíró – vetőmag-

Fotó: ATK MGI

Dr. Pintér János

üzem. Az volt a feladat, hogy ismerjem meg a vetőmag-előállítás és -feldolgozás főbb folyamatait. Heti 4 napot töltöttem az üzemben és a területeken. Amennyire eleinte tartottam tőle, annyira nagy hasznát láttam a későbbiekben az ott szerzett tapasztalatoknak. Megtanultam, hogy mi a hibrid, hogyan állítják elő, és dolgozzák fel a vetőmagot, mi a fajtafenntartás, mennyire fontos a minőségi munka a vetéstől a címezésen át a feldolgozásig. Olyan kollégákkal dolgozhattam együtt, akik a magyar vetőmagszakmában elismert és kiváló szaktekin-télynek számítottak: *Salamon Ferenc, Apjok Ferenc, Molnár Ferenc, Mohos Jó-*

zsef, Matkó Katalin, Takács Géza. Nagyon sokat tanultam tőlük.

• Gyakorlatilag a magyar vetőmag, különösen a martonvásári kukorica második hazai és főleg külföldön történő fellendülésének éveire datálódik a pályakezdése. Hogyan élte ezt meg?

– Nagyon örülök, hogy ilyen izgalmas, szakmai kihívásokkal teli korszaknak lehettem részese. Történelminek is nevezhető tény, hogy Mar-tonvásár az ezt megelőző három évtizedben rendkívül komoly szerepet töltött be a kukorica nevelés és vetőmagelőállítás területén: itt született *Pap Endre* munkája nyomán az első európai, államilag regisztrált hibridkukorica, a legendás MV5, amelyet számos sikeres fajta követett. Volt olyan év, hogy az ország szinte teljes kukorica termőterületét martonvásári hibridekkel vetették be. Valójában ezek az évtizedek alapozták meg Mar-tonvásár hírnevét.

Izgalmas volt számomra a vetőmag-előállítás folyamatának megismerése. Érdekes módon itt kerültem közelebb a hibrid növényhez, s kezdett jobban érdekelni a nevelés. A vetőmag-előállítás komplexitása ugyanis felhívta a figyelmemet arra, hogy mikor is válhat valóban sikeressé egy fajta. Sok nevelítő állított elő fantasztikus, kiemelkedő genetikai potenciállal rendelkező hibridet, amikről később kiderült, hogy biztonságos és gazdaságos vetőmag előállításuk gyakran akadályokba

ütközött. A születendő hibridek egymással amúgy kiválóan kombinálódó komponenseinek nemesítése bonyolult és összetett folyamat. A munka hosszú évekre szóló előre gondolkodást igényel. Az általános és specifikus kombinálódó képesség és egyéb genetikailag öröklődő pozitív tulajdonságok rögzítése mellett elengedhetetlen a „megvalósíthatóság” szem előtt tartása is. Ehhez nagyon fontosak a hosszúság, alapos vizsgálatok, tesztek, amik során megismerhetők és értékelhetők a vonalak vetőmag-előállítás szempontjából előnyös és fontos tulajdonságai. Ezért tartom szerencsésnek, hogy én a gyakorlat oldaláról tudtam megközelíteni a nemesítési szakmát. Mái is szeretem a tenyészkerti munkákat, kísérletek tervezését, kiértékelését. Ezek nélkülözhetetlen és egyben egymásra épülő lépései annak a munkának, amely során kiderül, hogy egy genetikailag általunk értékesnek tartott beltenyésztett vonal tényleg állni fogja-e a helyét a gyakorlatban.

A hetvenes években a martonvásári vetőmagok fontos szerepet játszottak mind a hazai, mind a külföldi piacokon is. Egy, a hímsterilitást biztosító „T” citoplazma nagymértékű elterjedésének során fellépett *Helminthosporium maydis* súlyos epidémiát okozott az USA vetőmag-előállító területein, ami 1969-ben az ottani előállítás jelentős részét megsemmisítette. Nálunk szerencsére nem volt ilyen probléma. Az előállt veszteségek miatt az amerikai cégek képviselői egymás után kopogtattak az intézetünkben vetőmagért. Ennek folyamánként komoly mennyiséget tudtunk eladni az Egyesült Államoknak, s gyakorlatilag ebből a pénzből épülhetett fel Martonvásáron Európa második legnagyobb fitotronja. E létesítmény a martonvásári alap kutatásban óriási jelentőségű mér-földkönek számított. Amúgy ennek a történetnek nagy tanulsága, hogy megmutatta a genetikai háttér sokféleségének fontosságát.

• Aztán kis idővel később a kukorica géncentrumának számító Mexikóban, majd a hibridnemesítés alapjait lerakó USA-ban is gyarapíthatta tapasztalatait. Mesélne erről?

– 1980-ban egy tudományos továbbképzési ösztöndíjat kaptam a CIMMYT-től, ahol egy teljes kukoricatermesztési szezon során intenzív nemesítési kurzuson vehettem részt. Hatalmas élmény volt itt tanulni a vi-

lág legnagyobb, elképesztő változatosságot felmutató kukorica és búza génbankjában és oktatási központjában. Olyan emberektől tanulhattam, illetve találkozhattam, mint *Sprague, Johnson, Goertz* vagy a Nobel-díjas *Norman*

tél), a termesztési zóna pedig messze északabbra – a korai fajtákkal például a Berlin-Moszkva-Varsó vonalra – toltódott. Ennek következtében a nemesítés – módszereiben, koncepciójában és felhasznált anyagaiban – kénytelen

FOTÓ: ATK MGI

Tenyészkerti látogatás Martonvásáron

Borlaug. Hazajövetelem után ez adott nagy lökést, hogy végleg a nemesítés és a kísérletezés és irányába kötelezzem el magam.

Pár évvel később, 1985-ben egy másik lehetőséget is kaptam a sorstól: ezúttal az Egyesült Államokban, a Minnesota államban lévő Northrup King cég központi nemesítő telepén dolgozhattam vendégkutatóként *Mock* és *Ferris* irányításával. Szerencsémre kinti tartózkodásom során is lehetőségem volt találkozni és megismerkedni a szakma neves szaktekintélyeivel is, mint *Rinke, Russel, Gedelman* és *Hallauer* professzorokkal. Az amerikai tapasztalatokat a már korábban elindított NK-Mv együttműködés során is tudtuk kamatoztatni.

• Abban az időben miként alakultak a KGST országok közötti tudományos és üzleti együttműködések?

– Tőlünk keletre és kicsivel északabbra óriási területeken régóta várták már a kukorica termesztésének lehetőségét. Amióta Kolumbusz behozta a kukoricát, azóta sokat változott, adaptálódott a növény, de nem az észak-európaihoz hasonló hideg klímához. A kukoricatermesztési övezetnek 50 éve még hazánk volt az északi határa. Most, hogy pár évtizede tanúi vagyunk a klímaváltozásnak (növekszik az átlaghőmérséklet, ritkán van kemény

követni e változásokat. Értjük ezalatt a még korábbi, még hidegtűrőbb, vagy későbbi érésidejűeknél szárazság- és hőstressz toleráns fajták felé fordulást.

A '70-as évektől az állattenyésztésben égetően megnőtt a minőségi siló-kukoricák iránti igény. A német, a lengyel és az észak-országi ökológiai viszonyok között ugyanakkor lehetetlen volt a helyi vetőmag-előállítás, így az együttműködések beindulásával Magyarország vállalta fel azt, hogy ellátja partnereit szaporítóanyaggal. Nyilván akkor ez hatalmas kihívást és lehetőséget jelentett az egész ágazat számára. Elkezdődött a kooperációs hibridnemesítés és vetőmag-előállítás. Elindult az együttműködés a Szovjetunióval, majd létrejött a magyar-keletnémet-lengyel együttműködés, aminek eredményeként a közös hibridekből termelt vetőmagok tízezer tonnaszám indultak észak felé. Ilyen együttműködések (NARTAN, Trilaterális) keretében született pl.: a NART 150, NART 170, BEMA 210, BEMA 211, BERMASIL, vagy az ODMA 310. Volt olyan év, hogy ez utóbbiból 1 millió hektárnyit vetettek évente. A keleti export különféle partnercégeken keresztül (HvKFT, Hungaroseed) történt majd a Woodstock Kft. közreműködésével folytatódtott. Itt kell feltétlenül megemlítenünk olyan nemesítők nevét, mint ▶

► Szocsenkó, Klucskó, Kappel, Kovács István és Kovács Károly, valamint a program menedzselésében elvülhetetlen szerepet játszó Marosi Bélát és Soproni Gyulát. A nyolcvanas években számos szlovák-magyar közös hibrid is született. Természetesen kiemelt fontosságú volt az Mv-NK együttműködés keretében született több hibrid is, melyek közül néhány több mint egy évtizedig tartotta piaci versenyképességét. A „keleti” együttműködés újra-élesztésében megint nagy szerepe van a Marosi Gábor irányítása alatt működő Woodstock Kft.-nek és az újjáalakult Hungaroseed Kft.-nek. Oroszország és Ukrajna továbbra is óriási, potenciális piacot jelentenek a martonvásári fajtáknak. Az ATK eddig is mindent megtett és megtesz, hogy mind maga, mind korábbi és új együttműködő partnereivel növelje a martonvásári hibridkukoricák hazai és export piacait.

• **Hogyan kerültek Dél-Amerikába?**

– A nemesítés hosszas, mondhatni sziszifuszi munka. Akármilyen modern technológiát is használunk, mindig az idő a szűk keresztmetszet. Olykor 8-10 generáció egy-egy új beltenyészett vonal előállítására ideje, s csak ezután történik értékük kombinációkban történő tesztelése. A kukoricát méretéből eredően sajnos fitotronban – főleg

nagy számban – nem lehet felnevelni, így más megoldás után néztünk. Intézetünk európai viszonylatban az elsők között indította el kutatási programját egy másik kontinensen. Marton L. Csaba professzor kapcsolatrendszerének köszönhetően sikerült megszervezni egy téli generációs tenyészkeretet a déli féltekén lévő Chilében. Évente így – a „fordított” évszaknak köszönhetően két generációt tudunk felnevelni, azaz felére csökkenthető a konvencionális módon történő vonalelőállítás időtartama. Az együttműködésünk immáron 30 éve tart kinti partnereinkkel.

A nemesítési munkánk ma is töretlenül halad előre. Európában 2002-ben elsőként tudtunk regisztráltatni úgynevezett leveles (LFY) hibridet. Azóta 7 másik, ilyen típusú kombináció került állami elismerésre. A martonvásári nemesítési műhelyből az elmúlt 10 évben közel 40 hibridünk került fel európai fajtalistára. A világ legnagyobb cégeivel kell, hogy tartssuk a lépést, mégis úgy érezzük, hogy – lehetőségeinkhez képest – nem vagyunk lemaradva a versenyben.

• **Ha visszatekint több mint négy évtizedes pályafutására, abból mi az, ami leginkább örömmel tölti el?**

– Gyakorlatilag 43 éve, 1977 óta ingázom Budapest és Martonvásár kö-

zött. Itt csodálatos környezetben, Európa egyik legszebb parkjában dolgozhatunk. Az Agrártudományi Kutatóközpont egy fontos szellemi bázis, ahol komoly tudományos együttműködések vannak az intézmény különféle szakterületei között. Egy új vonal, egy új hibrid megszületése igazi csapatmunka. Ezért nagy örömmel tölt el, hogy a Kukoricanevelési Osztályon mindig felkészült, elhivatott, segítőkész szakemberekkel dolgozhattam és dolgozhatok együtt, akiktől sokat tanultam. Ajándéka az életnek, hogy e közös munka eredményeként sok martonvásári hibrid társnemesítője lehetek, és életpályám elismeréseként méltónak ítélték a Fleischmann-díjra.

• **Kérem, engedjen egy kis bepillantást az intézetén kívüli életébe is. Mivel foglalkozik szívesen szabadidejében?**

– Két egyetemen, Keszthelyen és Gödöllőn is tartok órákat, főleg itt tanuló külföldi diákoknak. Aztán nagyon szeretek utazni: a munkából adódóan is beutazhattam a világot; az USA-tól Kínáig, Dél-Afrikától Oroszországig. Szeretem a zenét, különösen a komolyzenét. Ezekon kívül szívesen kertészkedek, kirándulok a családommal. Sokat jelent életünkben a Balaton, sokat vagyunk ott.

Sz. G.

Egykoron „zászlóshajót” építettek Bábólnán

1988. április 29. ünnepnap volt a magyar vetőmagágazat történetében. Ezen a tavaszi napon adták át a korszak legmodernebb vetőmagüzemét Bábólnán. A '80-as években egymilliárd forintból felépített üzem sikeres megvalósulásán a kezdetektől fogva közreműködött Hámori Sándor, akinek vezetésével az indulást követően rendkívül komoly szakmai munka folyt. A rendszerváltás után a szakember aztán újabb „építkezésbe” kezdett: megalapította saját vállalkozását, a Primag Kft.-t. Hámori Sándorral pályafutásának legfontosabb állomásait elevenítettük fel interjúnkban.

• **Milyen indíttatásból került mezőgazdasági pályára?**

– Cegléden születtem, ott végeztem az iskoláimat egészen az érettségig. Már gyermekkoromban nagyon szerettem az állatokat és érdekelték azok a növények is, amelyekkel az állatokat etették. A nagybátyám, Réti János is ezzel foglalkozott. Ő igazi szakember, példakép számomra. Már 90

éves elmúlt, de most is nagyon szoros a kapcsolatunk. A gimnázium vége felé, a pályaválasztáskor eleinte tanárnak készültem. Mivel az osztálytársaim fele pedagógusnak jelentkezett, az osztályfőnököm a biológiai érdeklődésekre hivatkozva inkább az agrárpályát javasolta. 1962-ben felvettek a Gödöllői Agrártudományi Egyetemre, ahol általános agrármérnök lettem.

Erős szakmai alapokat adott az intézmény, ez nagyon sokat segített később a munkahelyeimen.

• **Hogyan emlékszik vissza a pályakezdésére? Milyen feladatokkal bízták meg?**

– Az egyetem alatt minden nyáron egy hónapot Martonvásáron, az MTA Kutatóintézet Kísérleti Gazdaságában dolgoztam, így evidens volt számom-

ra, hogy később itt szeretnék dolgozni. A diploma megszerzését követően 1966-ban gyakornoki álláshoz jutottam Martonvásáron. Az első évben a gazdaság minden ágazatát megismerhettem. Ezt követően nagy örömmre az állattenyésztésben kínálkozott lehetőség, immár főállásban 3 évre a sertés törzstenyésztés irányítója lettem. Időközben takarmány-gazdálkodási szakmérnöki oklevelet is szereztem. Mivel Martonvásáron minden a búza és kukorica vetőmagról szólt, így én is a hatása alá kerültem, beszüppantott ez a terület és 1970-ben váltottam.

Hálás vagyok, hogy kiváló szakmai ismeretekkel bíró kutatókkal, kollégákkal dolgozhattam és nagy tapasztalatra tettem szert a szántóföldi vetőmag-előállítás, üzemi feldolgozás és az értékesítés összes fontos mozzanatában. Megemlíteném Réti János, dr. Balla László, Molnár Ferenc, Salamon Ferenc, Apjok Ferenc és dr. Szundy Tamás nevét, akiknek sokat köszönhetek. A magyar vetőmag egyik meghatározó korszaka ez. Óriási belföldi és külföldi igény volt az általunk előállított minőségi vetőmagokra. Aztán megérkezett a felkérés Bábólnáról az IKR Közös Vállalattól, ahol egy új, modern, XXI. századi vetőmagüzem létesítését tervezték.

• 1983-ban került Martonvásárról az IKR Közös Vállalathoz. Milyen volt az indulás?

– A hibridüzemek közül Martonvásáron épült fel az első, 30 évvel később a bábólnai a 18. volt a sorban. Ebből is látszik, hogy komoly tapasztalatok gyűltek össze az országban egy-egy üzem felépítéséről, működtetéséről. A beruházás megvalósításában a Pioneer cég tapasztalatát is felhasználva az előkészítés 1984 novemberre és 1986 márciusa között mintegy 17 hónapot vett igénybe. A kivitelezési munkálatok 16 hónap alatt készültek el, amely abban az időben csúcsteljesítménynek számított egy csaknem egymilliárdos beruházás esetében.

• Ez mai szemmel nézve is hatalmas beruházásnak számít.

– A bábólnai üzem egy rendkívül komoly fejlesztés volt akkor, az itt elkészült üzem az egész szakmát inspirálta. Számomra is hihetetlen, hogy ilyen csodálatos beruházáson dolgozhattam. Az építés fővállalkozója az osztrák Universale Bau cég volt, a technológia szállítására az osztrák Heid cég kapott megbízást. A megvalósítást, az összességében 56 hazai és külföldi cég

munkájának összehangolását 5 IKR dolgozó irányította. A vetőmagüzem az IKR egyik főmérnökségeként működött, amelynek vezetése rám tartozott. A feladathoz sikerült egy lelkes fiatalokból – Jókövi Mária, Gellér Pál, Kálazy Endre, Kiss Károly, Takács Géza – álló vezetői csapatot toboroznom. Az üzemet 50 százalékos kapacitású próbaüzemmel indítottuk el. Az 1987-es termesztési évben leszerződött 2600

FOTÓ: PRIMAG KFT.

Hámori Sándor

hektár termésének feldolgozásával, a sikeres próbaüzemet követően, termelésre kész állapotban 1988. április 29-én ünnepélyes keretek között adtuk át.

• Milyen tervekkel vágtak bele a munkába, melyek voltak a prioritások?

– Az üzem az átadását követő évtől már teljes kapacitással működött: mintegy 5000 hektár termésének, azaz 25 ezer tonna nyers csöves vetőmag szárítására, kondicionálására képes üzemeltetést kellett megvalósítania, amelyből 10 ezer tonna fémzárolt vetőmagot készítettünk. Az üzem kötelekébe 55 munkatársam tartozott és mintegy 120 ember időszakosan kapcsolódott be a munkába.

• Milyen nehézségekkel kellett szembenézni?

– A fenti mennyiség szántóföldi megtermelését 50-80 IKR taggazdaság közreműködésével, komoly nehézségeket is felvállalva tudtuk megoldani az akkori logisztikai lehetőségek mellett. Ám a kemény munka eredményeként 1990-ben OMÉK-nagydíjat kaptunk. Amit még ennél is többre tartok, hogy

a vevők visszajöttek hozzánk a bábólnai vetőmagot keresve.

• Kik segítették a beruházást?

– Tekintve, hogy a Bábólnai Mezőgazdasági Kombinát az akkori mezőgazdaságunk „zászlóshajója” volt, így minden nehézséget meg tudtunk oldani, minden lehetséges támogatást megkapott anyagi, szakmai és erkölcsi értelemben. A beruházást szakmai támogatásukkal többben segítették a MÉM, az ÁGKER Kft., az OMMI, a Vetőmag Vállalat, valamint a Nemesítő Intézetek szakemberei. Az üzem az akkori viszonyok között hazánkban a legmodernebb volt, és a jó minőségű termékeivel mind a keleti országok – Szovjetunió, NDK, Csehszlovákia, Jugoszlávia – piacain, mind a nyugati piacokon is kedvelt volt hazánkon kívül.

• Milyen lehetőséget teremtett a vetőmagüzem?

– Ez az üzem biztosította az IKR taggazdaságok számára a kiváló minőségű vetőmag ellátását és egyúttal ösztönözte a magyar hibridkukorica vetőmag fejlődését. Bábólna hangulata domináns volt a magyar mezőgazdaság azon időszakban. Belső konkurenciát értelemszerűen teremthetett a belépése a termelésbe, de ebből különösebb probléma nem keletkezett.

• A rendszerváltás után röviddel saját vállalkozást alapított, hogy élte meg ezt az időszakot?

– 1991-ben alapítottam több szakemberrel közösen, a rendszerváltás lehetőségét kihasználva, az üzemi munkánk mellett egy vetőmagforgalmazó céget, PRIMAG Kft. néven. A rendszerváltás nemcsak lehetőséget, hanem rengeteg buktatót is jelentett. A privatizáció részben negatív előszele Bábólnát is elérte, ezért 1993-ban elhatároztam, hogy önállósítom a vállalkozást.

• Milyen szakmai kihívást jelentett a '90-es évek eleji piacgazdaság?

– A sikerhez komoly biztosítékot jelentett az addigi 20 éves tapasztalat, valamint a széleskörű országos szakmai ismertség. A legnagyobb kihívást számomra a szerződéses fegyelem jelentős fellazulása jelentette, ami a vállalkozások részére nagy kockázattal járt. A jelmondatunk volt: korrektség minden körülmények között. Minden partnerünkkel ennek szellemiségében igyekszünk eljárni mind a mai napig. Az elmúlt 30 évben sok minden változott, hiszen a Primag Kft. életének első felében termelőtevékenységet is folytattunk, most már teljes egészében szolgáltató tevékenységet végzünk.

► • **Cégükben tíz éve lánya, Katalin vette át az irányítást. Kérem, meséljen erről is.**

– Lányom a gimnázium elvégzése után egy évig Franciaországban tanult egy élelmiszeripari főiskolán, majd ezt követően a Mosonmagyaróvári Agrártudományi Egyetemen végzett általános agrármérnökként és a Budapesti Gazdasági Egyetemen közgazdász szakmérnökként. Egy nemzetközi vállalatnál kezdte pályafutását, majd a családalapítással egyidőben úgy dön-

A lányom beleszületett a vetőmagok és alapanyagok világába, mert gyerekkora óta ezzel foglalkozik a család. Ezt a generációs örökséget kellett átültetni olyan szintre, egy olyan működési mechanizmusba, hogy össze tudja egyeztetni a magánéletével, úgy, hogy a cég is eredményesen tudjon működni. Elindult egy, a korábitól teljesen eltérő irányba, mely folyamatos tanulással jár. Új termékek, új technológiák jelennek meg, amiket folyamatosan követni kell és beépíteni a folyamatokba.

ken, zöldségvetőmagokon át, országos logisztikával, mindent kiszállítva. Emellett természetesen tápanyagokkal is foglalkozunk, különös fókuszba helyezbe a szerves tápanyagokat, biostimulátorokat is. A biotermelést folytató gazdaságok felé külön figyelemmel fordulunk.

• **Mindemellett big-bag zsákok és pp zsákok értékesítése is jelentős szálaléket képvisel már.**

– Egy dinamikusan működő online felületen egyszerűen, kényelmesen, gyorsan tudnak a termelők velünk kommunikálni és igyekszünk a lehető legegyszerűbb beszerzési folyamaton keresztül eljuttatni az árut a termelőtől a termelőig.

Katalin másfajta szemléletet hozott a cégbe: mi korán léptünk az online térbe, ma webshopunkon keresztül, kizárólag interneten dolgozunk, a szállítás 72 órán belül megvalósulhat. Ennek előnyeit sokan csak most, egy ilyen válsághelyzetben kezdik el felismerni.

• **A koronavírus miként szólt bele a működésükbe?**

– Mi tudatosan léptünk az online térbe, nekünk a személyes találkozások elmaradása nem okozott fennakadást. A szektorban működő sok vállalkozás csak most ismerte fel, hogy bizony alkalmazkodniuk kell. Most, más lehetőség nem lévén egyre többen élnek az online megoldásokkal és térnek át a papíralapú dokumentációról az elektronikusra.

• **Mire a legbüszkébb pályafutása során?**

– Elsőként arra, hogy irányításom alatt mindenkivel sikerült megszeretnem ezt a szakmát. Természetesen büszke vagyok a bábolnai üzem létrehozására, az OMÉK nagydíjunkra, a Kisalföldi Presztízs-díjra, a Dekalb-életműdíjra, a Primag Kft. megalapítására, melynek idén már a 30. évfordulóját ünnepelhetjük. Emellett van egy muzeális szódásüveg gyűjteményem és aktívan részt veszek Győr jótékonyági életében is.

Szerencsésnek érzem az eddigi életemet és hálás vagyok a családomnak, hét csodás unokámnak, akik közül – bízom benne, hogy – valamelyikük folytatni fogja az általam elkezdett munkát. Erre minden esély megvan, hiszen az egyikük már az iskolában arra a kérdésre, hogy „mi lesz, ha nagy leszel?” azt felelte, hogy „Primagos”!

Sz. G.

FOTÓ: PRIMAG KFT.

Hámori Katalin

töttünk, hogy megpróbáljuk a közös munkát, hiszen az általa is elképzelt családi élet és a munka egyensúlya nőként, három kisgyermek mellett egy agrár-multinacionális cégnél nehezen lett volna összeegyeztethető. Hazaköltöztek Győrbe és adtunk magunknak fél évet, hogy megnézzük, működik-e így a cég vezetése. A 2000-es évek elejétől együtt dolgoztunk, majd 2011-től már az ő vezetése alatt működik a vállalkozásunk. Azóta is eltelt több mint 10 év, szóval büszke vagyok rá, hogy nálunk már megvalósult a generációváltás.

Hirtelen, rövid idő alatt kellett átvennie a cég teljes irányítását. Át kellett gondolnia, hogy az a stratégia, ahogy addig dolgoztunk, összeegyeztethető-e a családi életével, és hamar rájött, hogy nem. Ezért elindult egy másik úton, szakított a régi hagyományokkal és két év alatt csaknem teljes egészében átvette a céget az online világába. Abszolút direkt kapcsolatra törekszik a mezőgazdasági termelőkkel és a feldolgozó üzemekkel.

• **Milyen kihívások elé néz a szegmens Ön szerint?**

– Mivel a mezőgazdaság egy folyamatosan fejlődő és változó szektor, ebben boldogulni, alkalmazkodni, megtalálni a területet, ahol sikeresek lehetünk, igen nagy feladat. A másik jelentős kihívás a generációváltás. Szerencsére a fiatal generációnak már nem idegen a sok online megoldás. Ha a partner ugyanígy nyitott az újdonságokra, akkor nagyon jól tudunk együtt dolgozni. Számunkra nagyon fontos, hogy az új vezetés is megismerjen minket és akarjon továbbra is velünk együtt dolgozni. A beszállítói-termelői körnél természetesen pontosan ugyanezekkel a kihívásokkal nézünk szembe nap, mint nap.

• **Hol helyezné el vállalkozását a magyar vetőmagpiac képzeletbeli térképén?**

– Cégünk a Magyarországon előállított és/vagy forgalomba hozott vetőmagok teljes palettáját kínálja a termelőknek a nagykulturáktól kezdve az aprómagokon, takarmánynövénye-

A vizsgálatköteles nem zárlati károsítók (RNQP)

Az új európai uniós növényegészségügyi rendelet már 2019 decembere óta hatályos, a növényültetvényekre kötelezett fajok körének bővülése nem okozott jelentős fennakadásokat, az érintett piaci szereplők nagyon gyorsan és rugalmasan alkalmazkodtak az új helyzethez.

A növényültetvény a 2016/2031/EU rendelet szerint igazolja a zárlati, a szükségshelyzeti intézkedésekben szabályozott és a nem vizsgálatköteles zárlati károsítóktól való mentességet. A károsítóktól függően a mentesség igazolásához termőhelyi szemle, laboratóriumi vizsgálat vagy egyszerre mindkettő elvégzése szükséges. A károsítók laboratóriumi vizsgálata egyes esetekben (pl.: szklerócium vizsgálat) részét képezi a vetőmagminősítésnek, így azokat a fémzárolás során a vetőmagvizsgálatban kell értékelni. A többi károsítónál (pl.: fonálféreg) a növényegészségügyi hatóság végzi a mintavételt és a laboratóriumi vizsgálatot is. Az eredményekről a növényegészségügyi hatóság bizonyítványt állít ki, melyet a kérelmező vetőmag-előállító köteles becsatolni a vetőmagminősítési eljárásához.

Az új növényegészségügyi rendelet egyik legfőbb pontja a vizsgálatköteles károsítók új csoportosítása. A vizsgálatköteles károsítókat két fő csoportra osztja a rendelet: a zárlati károsítók csoportján belül uniós zárlati károsítókat és védett zónás zárlati károsítókat különböztet meg, valamint második csoportként vizsgálatköteles nem zárlati károsítókat is megnevez. Az Unió zárlati károsítók csoportja olyan károsítókat tartalmaz, melyek az EU-ban még nem okoznak kárt és az ellenük való védekezési módok nem kidolgozottak, tehát a legjobb megoldás ezek távol tartása ameddig csak lehetséges; a különösen veszélyes károsítókat ebben a csoportban kiemelt zárlati károsítóknak nevezik. A védett zónás zárlati károsítók csoportjában olyan károsítók vannak felsorolva, melyek az EU bizonyos területein még nem okoznak kárt és ezért a zóna megnevezésével együtt szerepelnek a listán az adott területen zárlatinak számító károsítók. A vizsgálatköteles nem zárlati károsítók (Regulated Non-Quarantine Pests – RNQP) olyan károsítók, melyek kis mértékben már jelen vannak az EU területén, azonban aránytalanul nagy kárt okozna elterjedésük, ezért próbálják féken tartani őket ameddig csak lehetséges. Ezen

Vizsgálatköteles nem zárlati károsítók (Regulated Non-Quarantine Pests – RNQP) (kivonat)	
Növényfaj	Károsító
Lucerna (<i>Medicago Sativa</i>)	Baktériumos hervadás (<i>Clavibacter Michiganensis</i> ssp. <i>Insidiosus</i>) Szárfonálféreg (<i>Ditylenchus dipsaci</i>)
Rizs (<i>Oryza Sativa</i>)	Bakaneza fertőzés (<i>Gibberella fujikuroi</i>) Rizslevél fonálféreg (<i>Aphelenchoides besseyi</i>)
Paradicsom (<i>Solanum lycopersicum</i>)	Paradicsom klavibakteres betegsége (<i>Clavibacter michiganensis</i> spp. <i>Michiganensis</i>) Paradicsom xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas euvesicatoria</i>) Paradicsom xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas gardneri</i>) Paradicsom xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas perforans</i>) Paradicsom xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas vesicatoria</i>) Pepino Mosaic Virus (<i>PepMV</i>) Potato spindle tuber viroid (<i>PSTVD0</i>)
Paprika (<i>Capsicum annum</i>)	Paprika xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas euvesicatoria</i>) Paprika xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas gardneri</i>) Paprika xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas perforans</i>) Paprika xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas vesicatoria</i>) Potato spindle tuber viroid (<i>PSTVD0</i>)
Bab (<i>Phaseolus vulgaris</i>)	Bab xantomonászos betegsége (<i>Xanthomonas campestris</i> pv. <i>phaseoli</i>) Babzsizsik (<i>Acanthoscelides obtectus</i>)
Tüzbab (<i>Phaseolus coccineus</i>)	Babzsizsik (<i>Acanthoscelides obtectus</i>)
Borsó (<i>Pisum sativum</i>)	Borsózsizsik (<i>Bruchus pisorum</i>)
Lóbab (<i>Vicia faba</i>)	Lóbabzsizsik (<i>Bruchus rufimanus</i>) <i>Ditylenchus gigas</i>
Vöröshagyma (<i>Allium cepa</i>)	Szárfonálféreg (<i>Ditylenchus dipsaci</i>)
Póréhagyma (<i>Allium porrum</i>)	Szárfonálféreg (<i>Ditylenchus dipsaci</i>)
Len (<i>Linum usitatissimum</i>)	<i>Alternaria linicola</i> <i>Boeremia exigua</i> var. <i>Linicola</i> <i>Botrytis cinerea</i> Fenésedés (<i>Colletotrichum lini</i>) Fuzáriumos hervadás (<i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>lini</i>)
Napraforgó (<i>Helianthus annuus</i>)	Szürkepenészes tányérrothadás (<i>Botrytis cinerea</i>) Fehérpenészes szártő- és tányérrothadás (<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>) Napraforgó-peronoszpóra (<i>Plasmopara halstedii</i>)
Szója (<i>Glycine max</i>)	Szója diaporthe hüvely- és szárfoltossága (<i>Diaporthe cultivora</i>)
Mustár (<i>Sinapis alba</i>)	Fehérpenészes rothadás (<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>)
Káposztarepce (<i>Brassica napus</i>)	Fehérpenészes rothadás (<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>)

károsítók esetében növényfajonként meghatározott az engedélyezett határérték.

Az RNQP lista úgy jött létre, hogy a piaci irányelvekben szereplő minőségi károsítók listáját és a régi növényegészségügyi rendeletben szereplő, csak a szaporítóanyag tekintetében zárlati minősítésű károsítókat összevonták egy listára. A vizsgálatköteles nem zárlati károsítókra (RNQP) vonatkozó lista a vetőmagos direktívákra hivatkozva sorolja fel a károsítókat (2019/2072 EU végrehajtási rendelet). Ezeknek a károsítóknak a jelenlétét a vetőmagrendelet szabályozása szerint a

szántóföldi ellenőrzés és minősítés során kell ellenőrizni, az új elnevezés jelentős változást nem fog okozni a vetőmag-előállításokban, hiszen vizsgálatköteles nem karantén károsítók jelentős részét korábban is vizsgálták a szemlék során.

A növényegészségügyi rendelet megújításának fő célja az volt, hogy a károsítók terjedését lassítani tudják, az általuk okozott kárt pedig mérsékelni, mindent egy olyan keretrendszerben, melyet a növényegészségügyi hatóságok felügyelet alatt tudnak tartani.

Apostol Emília

Az országos ökológiai kalászos poszt-regisztrációs fajtateszt-hálózat indulása

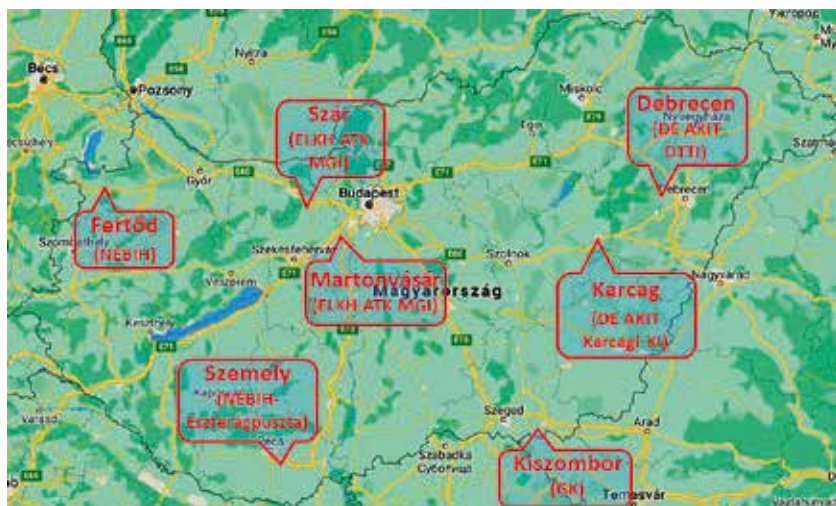
A Vetőmag szakfolyóirat tavalyi évi első számában olvashattunk a VSZT keretein belül életre keltett Ökológiai Vetőmag Munkacsoport 2020. márciusi (újra)indulásáról. A munkacsoport célja az ökológiai vetőmagok használatának fokozása, melyhez az ökológiai vetőmagokkal kapcsolatos információk hatékonyabb megosztása, fajtatesztek szervezése, a fajtakínálat bővítése és az ökológiai növénynemesítés ösztönzése vezet.

A munkacsoport első ülésén teljes egyetértésben fogadták el a tagok, hogy e cél eléréséhez első lépésben a fajták ökológiai gazdálkodásban nyújtott teljesítményéről kell minél pontosabb információt gyűjteni és átadni a gazdálkodóknak, akik közül – reményeink szerint – ezen információk, illetve az azok alapján készíten-dő ajánlati fajtalista birtokában egyre többen fognak választani ökológiai vetőmagot a jelenleg „rutinszerűen” használt konvencionális csávázatlan vetőmagok helyett. Az információgyűjtés hatékony módja egy több termőhe-lyes kisparcellás fajtatesztelési hálózat kiépítése és üzemeltetése, mellyel egy-szerre nagyszámú fajta tesztelhető. E posztregisztrációs fajtateszt-hálózat további célja, hogy bemutassa a gaz-dáknak a fémzárolt ökológiai vető-maghasználat előnyeit, illetve ösztö-nözze az általában exportra termelő vetőmagos cégeket az általuk természet-t vetőmagok egy részének hazai piacon való forgalmazására is (ugyan-is jelenleg az öko vetőmagelőállítás

döntő többsége export céllal történik hazánkban). Az öko fajtatesztekben résztvevő és jól teljesítő fajták forgal-mazói (akik egyben a munkacsoport tagjai is) a jövőben kevesebb kockázattal foghatnak bele az adott fajta fémzárolt öko vetőmagjának hazai piacot célzó előállításába is, mivel a fajtateszt eredményeit minden lehet-séges fórumon terjeszteni fogjuk, így a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) által üzemeltetett Öko Vetőmag Adatbázisba (<https://portal.nebih.gov.hu/-/oko-vetomag-adatbazis>) is felkerülő vetőmag tételek könnyebben találnak majd gazdára. Reményeink szerint e fajtateszt-háló-zat bevezetésével az adatbázisnak is nő majd a jelentősége mind a gazdál-kodók, mind a vetőmag-forgalmazók körében, és hosszabb távon egyre több fajból fog széles fajtakínálat (megfe-lelő mennyiségű öko vetőmag ellátás-sal) a gazdák rendelkezésére állni. Egy megfelelően széles fajtakínálat pedig a tanúsító szervezetek által elfogadott derogációs kérelmek számának csök-

Az ökológiai őszi búza poszt-regisztrációs fajtateszt-hálózat 7 helyszínén a 2020/2021-es szezonban szereplő fajták (a kísérletek szegélye: Mv Kolo)

Nemesítő/Forgalmazó	Fajta
RWA Magyarország Kft.	Edelmann
	Ehogold
ELKH ATK MGI Martonvásár	Mv Uncia
	Mv Pántlika
	Mv Ménrót
DE Karcagi Kutatóintézet	Hunor
	KG Kunhalom
	KG Vitéz
Saatbau Linz Hungária Kft.	Arminius
	Aurelius
Lajtamag Kft.	Activus
Gabonakutató Nonprofit Kft.	GK Ígéret
	GK Bagó
	GK Déva
Tradisco Seeds Kft.	Folklor
	Reciproc
Karintia Kft.	Adesso
	Christoph
	Arnold
Karintia Kft. (kontroll)	Capo
Kontrol (minőség)	Bánkúti 1201

Ökológiai őszi búza posztregisztrációs kisparcellás fajtateszt-hálózat helyszínei 2020/2021-es szezonban

kenésén keresztül tovább növelheti majd az adott faj fémzárolt öko vető-magjai iránti keresletet.

Szintén a tavalyi első ülésén hatá-rozták el a tagok, hogy az őszi búza lesz az első tesztelendő növénykultú-ra, mivel hazánkban ökológiai körü-lmények között ez az egyik legnagyobb területen természetett árunövényfaj. A hálózat megvalósulását többsze-replős együttműködés teszi lehető-vé, melyben a NÉBIH, a VSZT, vető-magforgalmazó cégek (Karintia Kft., Lajtamag Kft., RWA Magyarország Kft., Saatbau Linz Hungária Kft., Tradisco Seeds Kft.), valamint a ha-

zai agrárkutatásban élen járó intézmények, így az Eötvös Lóránd Kutatási Hálózat martonvásári Agrártudományi Kutatóközpont Mezőgazdasági Intézete (ELKH ATK MGI), a szegedi Gabonakutató Nonprofit Kft., a Debreceni Egyetem karcagi és debreceni kutatóintézetei, valamint ökogazdálkodók (Csoroszlya Farm és Decsi Árpád személyi gazda) vesznek részt. A hálózat koordinációját a szintén VSZT tagsággal rendelkező Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet (ÖMKi) végzi.

Az országos lefedettségű, hét helyszínen (Debrecen, Karcag, Kiszombor, Martonvásár, Szár, Szemely és Fertőd) idén több mint 20 búzafajtával indított többéves vizsgálat eredményei segíthetik az ökológiai gazdálkodókat abban, hogy az adott körülmények között legkedvezőbb, a térségükben legjobban teljesítő fajtákat tudják kiválasztani.

A tanúsított ökológiai kísérleti területeken (melyek közül a NÉBIH fertődi telepe ökora való átállásának első évét tölti) az ökogazdálkodás számára ígéretes hazai és külföldi nemesítésű búzafajtákat tesztljük, mely rendkívül fontos információkat fog szolgáltatni az ágazat további fejlődése szempontjából. Az országos kisparcellás fajtavizsgálati hálózat a konvencionális mezőgazdaság számára már régóta rendelkezésre áll (GOSZ-VSZT-NAK), ezért ennek öko megfelelője egy régi hiányt pótol.

A kísérletek őszi vetése minden helyszínen rendben lezajlott, és a parcellák szép, megerősödött állományokat alkotva jöttek ki idén a télből.

Amennyiben (az előző évekkkel ellentétben) a tavaszi csapadék mennyisége és eloszlása is a sokéves átlag szerint fog alakulni, úgy a búzaparcellákat jó hozamokkal és – ami az ökogazdálkodásban még fontosabb – kiváló minőséggel tudjuk majd learatni.

A négyismétléses (minden fajtát minden helyszínen négy ismétlésben vetettük el) kisparcellás kísérletekben többek között a fajták télállóságát, gyomelnyomó- és betegségekkel szembeni ellenálló-képességét, hozamát és beltartalmi értékeit (nyersfehérje és sikértartalom), valamint több év átlagában ezek stabilitását vizsgáljuk. A minőségvizsgálat szakszerű kiértékelhetősége miatt az összes területről származó mintát azonos műszerrel fogja lemérni az ÖMKi. A konvencionális fajtateszteltől eltérően itt a fő hang-

súly nem elsősorban a termésmennyiségben van, hanem fontos szerepet kap a termés beltartalmi értéke, a fajta betegség-ellenállóképessége és nitrogénhasznosító képessége is, mely elengedhetetlen az ökológiai körülmények kö-

Középtávú terveink szerint a hálózatnak az ökológiai fajtaelismerésben is fontos szerepe lesz, mellyel a későbbiekben biztosíthatja az ökológiai gazdálkodás feltételeihez nemesített új fajtajelöltek számára a fajtaregisztráci-

Fotó: ÖMKi

Ökológiai őszi búza posztregisztrációs kisparcellás fajtateszt vetése a Csoroszlya Farmon (Szár, 2020. október)

zött való jó teljesítőképességhez. A fajtateszt kontroljainak kiválasztásában az ÖMKi 2012 óta futó on-farm hálózatának fajtatesztelési eredményeire is támaszkodtunk. A kisparcellás fajtatesztek és az on-farm hálózat eredményei együttesen még inkább támogatják a termelők sikeres gazdálkodását és újabb termelők ökológiai gazdálkodásra való átállását, amelynek egyik alapvető feltétele a termőhelyhez alkalmazkodó, ellenálló, stabil hozamú és magas beltartalmi értékű fajták egy ajánlati fajtalistából történő kiválasztása lehetőségének megteremtése. Az ajánlati fajtalista vetőmag-kínálati oldalát a hálózatban résztvevő cégek előre tervezhetően tudják majd biztosítani. A fajtavizsgálatok eredményeit az ÖMKi, a VSZT és a résztvevő szervezetek honlapján évente elérhetővé tesszük. A hálózat működését a későbbiekben további fajokkal tervezzük bővíteni: többek között egy öko csemegekukorica tesztelő hálózat kialakításán is dolgozunk.

óhoz szükséges gazdasági értékvizsgálatot, mely jelenleg csak eltérő környezeti adottságokkal rendelkező országokban érhető el (pl.: Ausztria, Németország). Mivel az ökológiai fajtatesztek során más tulajdonságok is hangsúlyos szerepet kapnak (pl.: gyomelnyomóképesség), fontos, hogy a kísérleti körülmények és a vizsgált paraméterek is az ökogazdálkodás igényeinek megfelelően legyenek beállítva. Hosszú távon a megnövekedett öko fémszárolt vetőmagforgalomból visszajutó jogdíjakkal támogatott ökológiai növény-nemesítés fejlődésével számolunk, amelynek közvetlen eredménye lesz az ökológiai növénytermesztés fenntarthatóságát és hatékonyságát növelő, állami öko fajtaelismeréssel rendelkező új fajták megjelenése és széleskörű elterjedése.

Dr. Mikó Péter

Agrártudományi Kutatóközpont Mezőgazdasági Intézet, ELKH

Fehér Judit

ÖMKi

Vetőmag-forgalmazási adatok, értékesítési árak

Hibridek és tavaszi kalászosok

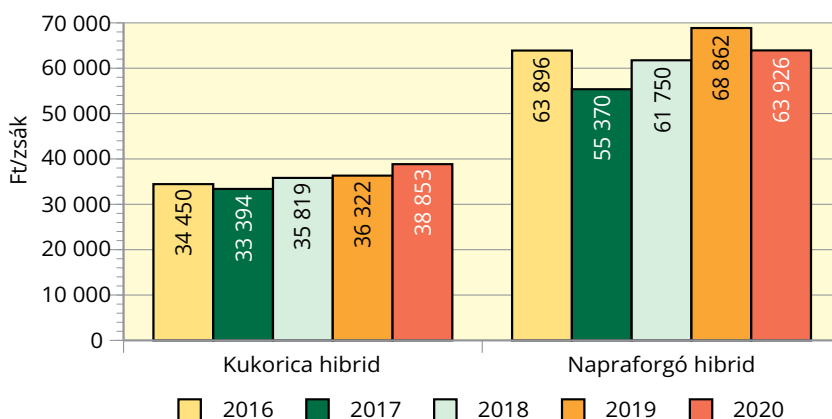
A szántóföldi növények vetőmag értékesítésével kapcsolatban a VSZT évente kétszer kér adatokat a tagságtól. 2020. novemberében jelentősebb növényfajok végfelhasználó felé történő 2020. évi vetőmag-értékesítésével kapcsolatban (forgalmazott mennyiség, forgalmazási árak) kértünk tagjainktól adatközlést.

Az elmúlt években az adatközlési hajlandóság jellemzően 17-18% körüli értéken stagnál, 2020-ban ez az érték csak 16% volt. Becslésünk szerint a tagság 20%-a foglalkozik forgalmazással, ezért a tagi adatközlés még így is jól reprezentálja a valós piaci helyzetet.

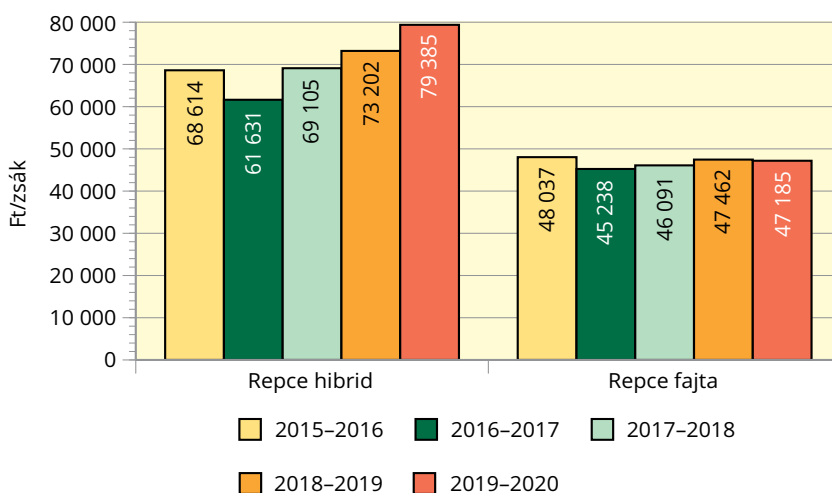
A hibrid növényeknél napraforgó esetében csökkent az ár, kukorica és repce esetében pedig emelkedtek az árak. A tavaszi kalászosoknál a tavaszi árpa és a zab esetében enyhe áremelkedést mutat a statisztika, míg tavaszi búza esetében csökkenést. Ebben az évben is tovább bővítettük az adatszolgáltatásban érintett fajok körét, hogy minél szélesebb fajkörből álljon rendelkezésünkre adat.

Az információk használati értékének növelése érdekében a grafikonokat a honlapunkon Power Point formátumban is elérhetővé tettük a „Statisztikák” menüpont „VSZT statisztikák” almenüpontban. A felület csak jelszóval érhető el.

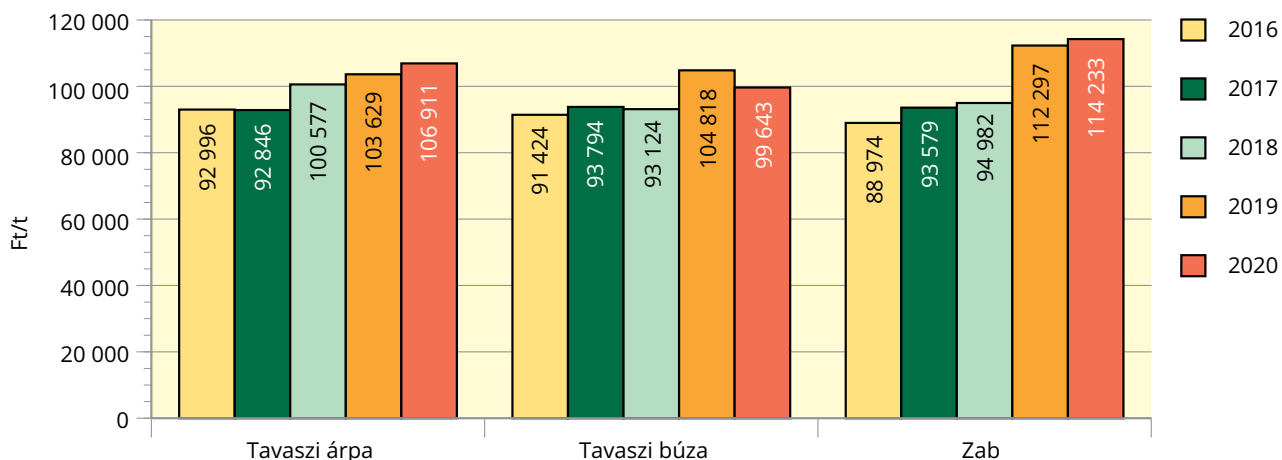
Hibrid kukorica és napraforgó vetőmag értékesítési árak

Repce vetőmag értékesítési átlagárak

Tavaszi kalászos vetőmag értékesítési átlagárak

Őszi kalászosok statisztikai adatai

2021 januárjában az őszi kalászosok 2020. évi fémzárolt vetőmag-forgalmazásával kapcsolatban kértünk adatközlést a kalászos szekció tagjaitól.

A Szövetség működésének egyik alapvető feltétele a szektor működéséről származó alapadatok ismerete. Az államigazgatási szervekkel, hatóságokkal, bel- és külföldi partnerszervezetekkel folytatott mindennapi munkánk eredményességét nagymértékben meghatározza a bekért adatok pontossága, részletessége. Arra törekszünk, hogy adatközlésünk rendszere valóban kétirányú legyen, és úgy gondoljuk, hogy tagjaink is haszonnal tudják forgatni a beérkezett adatokból készített összefoglalónkat.

A feldolgozott adatokból készített összesítést a tagságunk számára megküldtük. Ízelítőként a főbb őszi kalászos vetőmagok átlagárának alakulását és az őszi búza árát a Szövetség tagjai által évente közreadott tájéko-

FOTÓ: IVÁN KATALIN

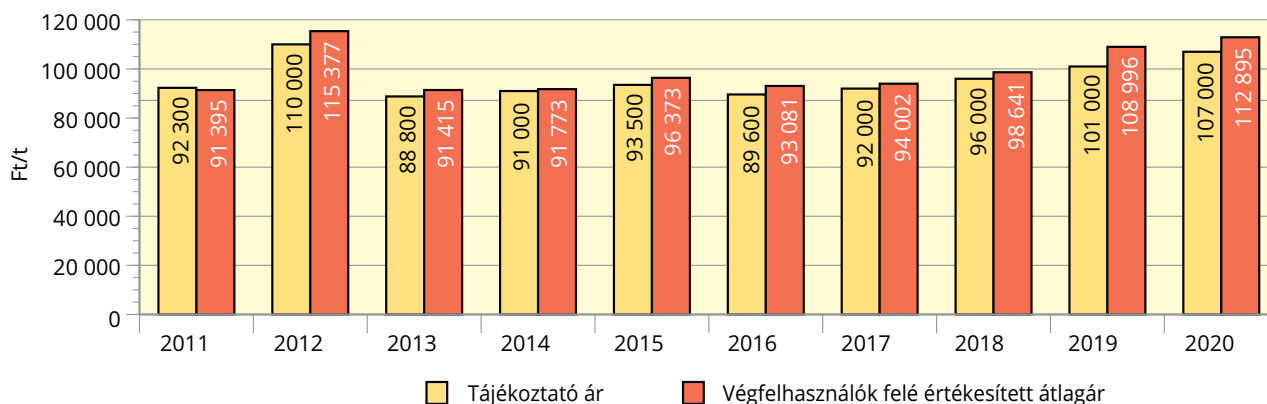
zató árakkal összehasonlító grafikonokat mutatjuk be. A grafikonok jól mutatják, hogy az értékesítési átlagárak emelkedtek. A tájékoztató árat a valós értékesítési árak meghaladják ugyan, de nagyságrendbeli eltérés nincs. Az előző évhez képest idén emelkedett az adatszolgáltatók köre, és így a for-

galomba került vetőmag mennyisége alapján a felmérés reprezentatív volt.

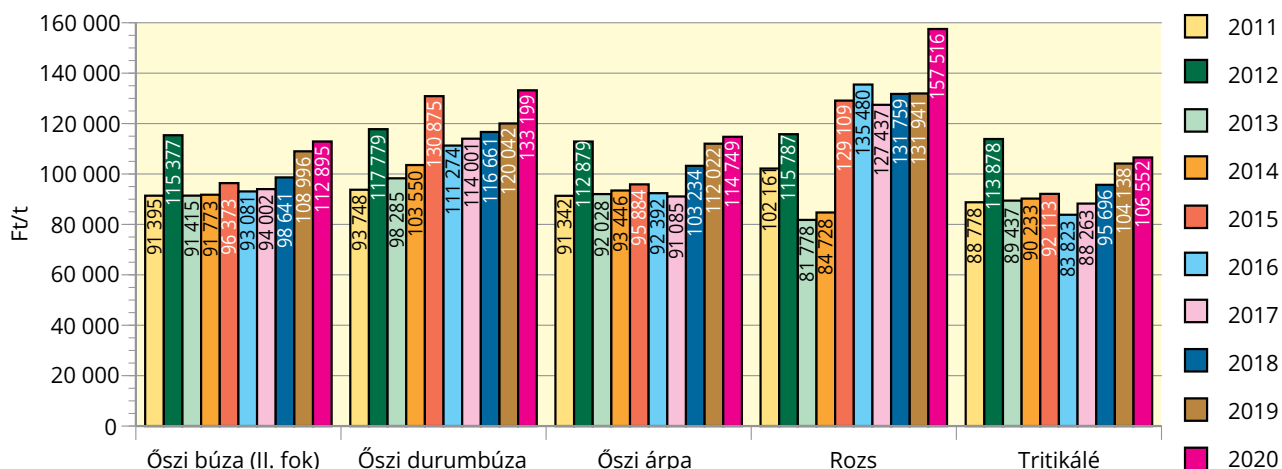
Ezúton is szeretnénk megköszönni minden olyan tagunk közreműködését, aki akár adattal, akár nemleges formában visszaküldte részünkre az adatszolgáltató ívet.

Apostol Emília

Őszi búza tájékoztató árának és a végfelhasználók felé történő értékesítés átlagárának összehasonlítása

Őszi kalászosok vetőmag értékesítési átlagárának alakulása

Vad fajtákkal a klímaváltozás elleni küzdelemben

A génszerkesztés szerepe egyre fontosabbá válik a klímaváltozás kapcsán. Dr. Karen Massel, a Queenslandi Egyetem biotechnológusának publikációja a génszerkesztési technikák – többek között a CRISPR-Cas9 – szerepével foglalkozik az extrém és változó klimatikus viszonyok függvényében az élelmiszerbiztonság szempontjából. „A gazdálkodók évszázadok óta foglalkoznak a növények DNS-ének módosításával a hagyományos nemesítési technikák segítségével. Most, az új génszerkesztési eljárások segítségével mindezt olyan biztonságosan végezhetjük, mint korábban soha” – írja dr. Massel.

Mivel a világ kalóriaigényét 90%-át 15 növényfaj biztosítja, a gyors felmelegedés miatt a növény-nemesítők számára egyre sürgetőbb a változó klimatikus viszonyoknak ellenálló, nagyobb termést biztosító növények nemesítése. A kalászosoknál jellemző 15 éves nemesítési ciklusok alkalmazása mellett esélye sincs a kutatóknak felvenni a harcot a klímaváltozással szemben. A CRISPR ehhez a küzdelemhez ad új eszközt a kutatók kezébe.

Dr. Massel és kollégái cirok előnemesítési programjában a növény génjeit úgy szerkesztették, hogy feltárják a rendelkezésre álló fehérjék emészthetőségét és növeljék a tápanyagértékét a takarmányozásban és az emberi fogyasztás során. A cirok- és árpakísérletekben a növény vízháztartásának javítása érdekében is végeztek kutatásokat és összehasonlították kalászos növények vad, ősi és modern fajtáinak különféle genom szekvenciáit, hogy azokat eltérő klimatikus viszonyok és többféle stressz hatása alatt vizsgálják.

A vad fajtákban található megfelelő géneket úgy kell a modern, jól termő fajtáknál újraalkotni, hogy a változás ne borítsa fel a termőképességet és egyéb hasznos tulajdonságok finom egyensúlyát.

eurekalert.org

Herbicidrezisztencia kalászosokban

Az InterGrain a Nufarmmal és a Grain Innovation Australiával együttműködésben imidazolinone toleráns zabfajtát nemesített. A Kingbale egy középérésű, magas fajta, a Nufarm Sentry gyomirtójával kezelve éri el a kívánt eredményt. A zab termesztését szálás takarmány és vetőmag-előállítás céljára engedélyezték.

FOTÓ: IVÁN KATALIN

Szakértők szerint a Sentryvel kezelt termés alkalmas takarmányozási célra is, mert nincsenek kimutatható szermaradványok a növényekben. Ellenáll a zabfőnalféregnek, azonban rozsdásodásra fogékony, így gombaölős kezelése szükséges.

farmonline.com.au

Szekvenálással a rozsdamentességért

Kutatók olyan gént azonosítottak a búzában, amely elősegíti a rozsdásodás kialakulását. A gén funkciójának kiiktatása ellenállóvá teszi a növényt a két legnagyobb kárt okozó gombafertőzéssel – a sárga- és a szározsdával – szemben. A gombák a fertőzés során a búzanövény bizonyos génjeit manipulálva kapcsolják ki a növény saját védelmi mechanizmusát. Sikeres fertőzés esetén így akadályozzák meg, hogy a növény elpusztítsa a gombát, így a fertőzés el tud terjedni a növényen.

A kutatók által most azonosított TaBCAT1 gén a sárgarozsda fertőzés korai szakaszában aktiválódik. A gén eltávolítása után a növény saját védelmi mechanizmusa megakadályozza a fertőzés elterjedését, sőt, a gyors védelmi válaszal már a kialakulását is.

A TaBCAT1 gén az aminosavak egy bizonyos csoportjának, az elágazó láncú aminosavaknak a lebontásában játszik fontos szerepet. A kutatás eredménye szerint ezen aminosavak szintje eltér azokban a növényekben, melyek megfertőződnek, illetve amelyek ellenállnak a

fertőzésnek, ami arra utal, hogy a fertőzés során meghatározó lehet ez az érték.

jic.ac.uk

Génszerkesztéssel az akrilamid ellen

Angliai kutatók génszerkesztéssel csökkentették az aszparagin nevű aminosav mértékét búzában. Az aszparagin sütés során akrilamiddá alakul, amely rágcslóknál rákkeltő hatású, és a vélhetően rákkeltő besorolású anyagok közé tartozik emberi fogyasztás esetén. A hagyományos kenyér akrilamid tartalma viszonylag alacsony, de piritós készítése esetén ez a szint a többszörösére emelkedik, attól függően, hogy mennyire sütik azt meg. A kísérlet során CRISPR/Cas9 génszerkesztési eljárással annak a génnek a működését állították le, amely az aszparagin aminosavat állítja elő. A csökkentett aszparagin tartalmú búzából készült kenyerek, piritósok sütése során kevesebb akrilamid keletkezik. A kutatók idén őszől szeretnék az így nemesített búza kísérleti termesztését megkezdeni, és bíznak abban, hogy az Egyesült Királyság engedélyezni fogja a génszerkesztett élelmiszerek forgalmazását.

farminguk.com

Úrsaláta

A Nemzetközi Űrállomás legénységének egyik tagja, Michael Hopkins új módszerrel termesztett római salátát az űrben. A korábbi kísérletektől eltérően itt maga az ültetés nem a Földön, hanem már az űrállomáson történt. Eddig a magokat egy gézcsomóra ragasztva, úgynevezett növény-párnácskákban szállították, a mostani kísérlet során azonban egy speciálisan erre a célra tervezett, vízben oldódó filmbe rögzítették a vetőmagot, amelyet aztán bélyeg nagyságú darabokra vágtak, és a növény-párnácskáktól elzártan juttatták fel az űrállomásra. Ott helyezték a filmet a meszes agyagot tartalmazó párnácskába, majd az öntözés hatására a film feloldódása után megindult a csírázás.

A növények a korábbi űrbeli kísérletekhez viszonyítva 1-2 nappal gyorsabban váltak szedhetővé, és a termés mérete és egységessége is a legjobbak között volt. A saláták hamarosan visszaérkeznek a Földre, hogy a fogyaszthatóságukat megvizsgálják.

nasa.gov

Iván Katalin

Tavaszi kalászosok tájékoztató ára

Kalászos és Nagymagvú Hüvelyes Növények Szekcióbizottság január 27-én videokonferencia keretében tartotta szokásos évi első ülését, melyen tárgyalta a tavaszi kalászos növények vetőmag-forgalmazási helyzetét. Az ülést megelőzően a Szekció összes tagja körében széleskörű felmérést végeztünk, és összegyűjtöttük a tavaszi vetőmag-forgalmazási időszakhoz kapcsolódó összes releváns információt. A Bizottság ülésén mindhárom termékpálya küldöttei kifejtették véleményüket a vetőmagtermelés és -forgalmazás alakulásáról. Megvita-

FOTÓ: IVÁN KATALIN

tásra kerültek a kalászos növényfajok országos vetőmagszaporítási adatai, a megtermelt vetőmagmennyiségek és a fémzárások, valamint a rendelkezésre álló vetőmagkészletek nagysága. Lényeges elmozdulás a tavalyi állapotokhoz képest nem mutatkozott. Tovább csökkent a tavaszi árpa termőterület. Az elmúlt szezon

szántóföldi termelési folyamatait, a vetőmagfeldolgozási munkákat és a fémzárásokat a korona vírus helyzet lényegesen nem hátráltatta, a vetőmagok értékesítésében a tagok nem számítanak nehézségekre. Az idei évi vetőmagelőállítások tervezéséhez kapcsolódóan elhangzott, hogy a magas gabona-terménypiaci árak nem kedveznek a vetőmagszaporításoknak, mert a termelők kevésbé vállalkoznak a nagyobb odafigyelést és ráfordítást igénylő vetőmagelőállításra. A Szekcióbizottság tagjai megállapították, hogy a tavaszi árpa és zab esetében is elegendők lesznek a vetőmagkészletek, és egyik növényfaj esetében sem várhatóak minőségi gondok. A Bizottság a várható piaci körülmények figyelembevételével egységesen 111 000 Ft/t tájékoztató árat tett közzé a tavaszi árpa, valamint a tavaszi zab II. szaporulati fokú vetőmagjaira azzal a kikötéssel, hogy ez zsákban, csávázottan fémzárva, az eladó telephelyén gépkocsira rakva értendő, nem fix ár és nem kötött, illetve nem ajánlott ár, a konkrét szerződéses árat a felek maguk határozzák meg.

Hibrid növények vetőmag-forgalmazási helyzete

Decemberben és januárban több alkalommal is összeült a Hibrid és egyéb Növények Vetőmag Szekcióbizottsága. A megbeszélésekre a koronavírus helyzet miatt videokonferencia keretében került sor. A Bizottság tagjai a tavaszi vetőmagértékesítési szezon alakulását, a 2021. évi posztregisztrációs kísérletek előkészítésének részleteit, az elmúlt évek hibridkukorica vetőmag-exportját és az Oroszországba irányuló vetőmag kivitellel szemben támasztott növényegészségügyi követelmények nehézségeit tárgyalták meg. A tavaszi kukorica vetőmagforgalmazás kapcsán megállapítást nyert, hogy tavaly a kedvezőtlen időjárási körülmények miatt az európai hibridkukorica vetőmag termelési tervszámok nem teljesültek, így ennek következményeként egyes keresett, kurrens fajtákból elsődlegesen a korai éréscsoportot érintően fajtahiányok jelentkezhetnek. Az országos kukoricatermőterület egészére biztonsággal elegendő vetőmag áll rendelkezésre, de az egyes közkedvelt fajták hiányakor a kései vásárlók már csak helyettesítő fajtákkal számolhat-

nak. Az Oroszországba irányuló vetőmagexport esetében rendkívüli módon megszigorodtak a növényegészségügyi beviteli követelmények, melyek részeként többszörösére emelkedett cégekre nehezedő adminisztrációs teher. A hatósági növényegészségügyi vizsgálatok igazolása mellett új elemként a kiszállított vetőmagokhoz GMO mentességet igazoló akkreditált laboratóriumi vizsgálati bizonyítványt kell csatolni. A nemzetközi egyezményekben foglalt követelményeken felül meghatározott beviteli szabályok miatt az Európai Unió Bizottsága is tárgyalásokat kezdeményezett az orosz mezőgazdasági kormányzattal és az orosz növényegészségügyi hatósággal, de mindeztidáig a többlet terhek csökkentésére irányuló erőfeszítések nem jártak eredménnyel. A magyar vetőmag-exportból érték alapján a legnagyobb részesedéssel bíró oroszországi hibridkukorica vetőmagexport nehézségei kihathatnak az ágazat egészének eredményességére.

Nemzetközi rendezvények

A vetőmagszakma minden évben érdeklődéssel várja a Nemzetközi Vetőmag Szövetség és az Európai Szövetség éves kongresszusát. Mindkét rendezvény fontos esemény a nemzetközi kereskedelemben érintett cégeknek, hiszen a szakmai tanácskozások, a különböző szekcióbizottságok szakmai ülései és a küldöttgyűlések mellett ezek a találkozók az év legfontosabb üzleti tanácsozási lehetőségei. Tavaly mindkét kongresszus a virtuális térbe szorult, és idén sem kedvezőek az előjelek a helyszíni megrendezések tekintetében. A Világkongresszus Barcelonában a szokásos június eleji időpont helyett egy hónappal később júliusban várja az érdeklődőket egy helyszíni és internetes platform párhuzamos megvalósításával. A szervezők párhuzamosan készítik elő a helyszíni és virtuális területű programokat, de a koronavírus helyzet alakulásától függően fogják meghatározni a végleges formát. Az Európai Szövetség által szervezett prágai konferencia októberi időpontja igaz később van, de az előre nem látható pandémiás helyzet miatt az egészség megóvása és a biztonság elsődlegessége miatt vélhetően virtuális rendezvény várható ott is.

Polgár Gábor

Perczel Mihály

Múlt év végén nagy veszteség érte a vetőmagos szakmát. Életének 82. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt a Vetőmag Terméktnács első elnöke, *Perczel Mihály*. Pályáját Bácsalmáson az Állami Gazdaságban kezdte, ahol a Kertészeti Főiskola elvégzése után kerületvezető növényvédelmi szakirányítóként dolgozott. Részes volt a nagyüzemi hibridnapraforgó termelés hazai bevezetésének, a peronoszpóra rezisztens fajták termesztésbe vonásának. Munkáját a Szekszárdi Mezőgazdasági Kombinátban, majd a KSZE-ben folytatta, és 1989-től a Magyar Tudományos Akadémia martonvásári Kísérleti Gazdaságának volt a termelési és fejlesztési vezérgazgató-helyettese. 1993-ban a Vetőmag Terméktnács megalakulása-

kor alapítója és elnöke lett a szervezetnek, melyet 5 évig vezetett. Mozgalmas időszakban vállalta el a szervezet vezetését, hiszen a rendszerváltást követő évek gazdasági átalakulási folyamatai alapvetően átalakították az ágazat működését. Az elnöki pozíció betöltését követően vetőmagágazati közösségi szakmai szerepvállalását felváltotta a növénykísérletezés, mely már a Bácsalmáson eltöltött évektől kezdődően végigkísérte pályáját. Hosszú éveken keresztül tagja volt a Fajtamínősítő Tanácsnak és a '90-es évek végétől számos innovatív kísérleti munkában vett részt. Híres volt szakmai alaposágáról és fáradhatatlan munkabírásáról. Fiatalokat megszegyénítő lendülettel szervezte a kukorica fajtateszteket, a napraforgó peronosz-

póra vizsgálati kutatásokat és különféle szántóföldi agronómiai, agrotechnikai és rezisztencia kísérleteket.

Fájó szívvel búcsúzunk az alapító elnöktől, a szövetségi tagtól, a kollégától és a baráttól. Emlékét megőrizzük a szívünkben.

Dr. Hullán Tibor

Gyászolunk, mert 2021. március 8-án életének 86. évében elhunyt barátunk és kollégánk, a VSZT nyugalmazott ügyvezető igazgatója *dr. Hullán Tibor*.

Ízig vérig vetőmagos szakember volt. Pályáját gyakornokként Felsőcsanálason kezdte, majd 1970-ben került az Országos Vetőmag és Szaporítóanyag Felügyelethez. A vetőmag hatósági területen közel 23 évig dolgozott, ahol kezdetben felelőse volt a monorierdei fajtakitermesztésnek, majd később igazgatója lett a Mezőgazdasági Minősítő Intézetnek. A hatósági vetőmagfelügyelet és fajtakísérletezés szakmailag elismert vezetője volt.

1993 elején távozott az államigazgatásból, és elfogadta a vetőmagágazatban tevékenykedő cégek felkérését, hogy legyen az ügyvezetője az újonnan alakuló Vetőmag Terméktnácsnak. Fáradhatatlan harcosa volt az érdekképviseletnek és a minőségi vetőmag ügyének. Sokat dolgozott azért, hogy egységes szer-

vezetté kovácsolja, és egy közös véleményre alakítsa a szerteágazó vetőmagos területek különböző céljait. Sokan a kompromisszum-készségét, sokan pedig kitartó harcoságát értékelték nagyra. Oroszlánrészt vállalt a terméktnácsi szervezet felépítésének kidolgozásában, és a mai napig azokon az alapokon nyugszik a Szövetségünk.

A több évtizedes hatósági vezetői munkájából adódóan szinte mindenkit ismert a szakmában. Nem lehet feledni jellegzetes orgánumát, határozott fellépését és a nadrágszíjáról lógó bicskát sem, ami szinte védjegyévé vált. Úgy gondolom a fiatalok kivételével minden vetőmagos őriz vele kapcsolatban valamilyen érdekes történetet. Az én emlékem eléggé meghatározó, hiszen ő volt az a vezető, aki 1992-ben felvett az MMI kötelékébe, és ezzel elindított a vetőmagos pályán. Az élet furcsasága, hogy majd 30 évvel később a székében ülve a kollégák nevében én búcsúzhatok el tőle.

Néhány éve még örömmel mesélt a jubileumi lapszámunk hasábjain, de a betegsége már nem engedte, hogy részt vegyen az ünnepségünkön. A gondolatai mindig a vetőmag körül forogtak, az érdeklődése és szakmai kíváncsisága sosem apadt ki.

A pályatársak, kollégák és a Vetőmag Szövetség közössége nevében fájó szívvel búcsúzunk, emlékét megőrizzük.

P.G.

Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktnács lapja

Elérhetőség: Polgár Gábor ügyvezető igazgató

1113 Bp. Ábel Jenő u. 4/b. • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszt.hu

Címlapfotó: Iván Katalin

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktnács

Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktnács a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény 2. § (5) bekezdése alapján külföldről támogatott szervezetnek minősül, mivel a 2017. évben Budapesten megrendezett Vetőmag Világkongresszushoz kapcsolódóan adományban részesült a Nemzetközi Vetőmag Szövetségtől (ISF).